

EUROOPA KOMISJON

RÄNDE JA SISEASJADE PEADIREKTORAAT

Euroopa Projekt MATES

Organisatsioonide vaheline koolitus kinnipidamisasutustest vabanevate noorte radikaliseerimise ennetamiseks

RÄNDE JA SISEASJADE PEADIREKTORAAT
INTERNAL SECURITY FUND POLICE (2014-2020)

2015 CALL FOR PROPOSALS – HOME/2015/ISFP/AG/LETX/8772

Koolituse juhtnöörid praktikute jaoks

1. Ülevaade: MATES projekt

Euroopa seisab silmitsi keeruka väljakutsega radikaliseerimise ja terrorismi vastu võitlemises: üha enam marginaliseeritud noori, nii sisserändaja taustaga kui ilma, on terroristliku kõne ja ideoloogia levitamise sihtgrupiks eesmärgiga neid värvata. Peale ennetustöö ja luureteenistuse (kaitsepolitsei) tegevusi, mis keskenduvad vahistamisele ja süüdimõistmisele, on suurenenud ka vajadus ümberõpetada ja taasühiskonnastada nii vanglas kui kriminaalhoolduses olevaid radikaliseerunud inimesi. Kahjuks on praegused ümberõppeprogrammid tulemusteta sotsiaalse integratsiooni osas. See omakorda aldistab neid noori uuesti riskile, et neid võidakse värvata. Samuti vähendab see kogu ennetustöö tõhusust, mis ei suuda tagada noorte koostööd tuvastamiseks värbajaid.

Vastavalt viimasele "Revised EU Strategy for Combating Radicalization and Recruitment to Terrorism" (EL Nõukogu, 19 Mai 2014) ja OSCE juhendile 2014 ("Preventing Terrorism and Countering Violent Extremism and Radicalization that Leads to Terrorism: A Community-Policing Approach"), püüab MATES projekt vastata vajadusele parandada ümberõppe süsteemi arendades välja ühtse õppekava/koolituse tööriistad, mis koosnevad teaduslikult tõendatud teadmistel väljumisstrateegiate ja desensibiliseerimise programmidest.

Selle saavutamiseks on MATES arendanud organisatsioonide vahelise ja interdistsiplinaarse lähenemise, mis hõlmavad psühholoogilisi, juriidilisi, kriminoloogilisi ja sotsioloogilisi oskuseid, tagamaks erinevate taustadega spetsialistide koostöö. See omakorda suurendab radikaliseeritud noore täielikku ühiskonda taasintegreerumist. Lisaks on see programm disainitud nii, et see vähendaks ka noorte värbamise ohtu. Nii saame tõkestada seda, et noored hakkaksid ise terroristideks või toetaksid terrorismi.

Õppekava eesmärk on tagada, et praktikud mõistaksid võtmeprobleeme, nii kultuurilisi, religioosseid kui ka muid ideoloogilisi küsimusi ning varustada nad ka olulise teabega sellest, kuidas lahendada probleeme seoses noorte radikaliseeritud kriminaalhooldusalustega koostöös teiste asutustega.

Juhendmaterjalid annavad ülevaate õppematerjalidest, et teavitada MATES projekti raames välja töötatud ühise õppekava rakendamisest.

2. Koolitusmaterjali arendamine

MATES hõlmab mitmeid tegevusi, mis on kavandatud projekti põhiväljundi (ühised õppekavad) arendamiseks, toetades samal ajal kriminaalhooldusametnike ja teiste praktikute ja kogukonna liikmete vahelise koostöö arendamist ja/või tugevdamist (nt kodanikuühiskonna rühmitused, kes töötavad noorte kurjategijatega, et ära hoida radikaliseerumist ja toetada taasühiskonnastamist).

Projekti tegevused hõlmavad kohalike võrgustike loomist, ühise õppekava arendamist, õppekava testimist ja riikidevahelist valideerimist ning levitamist. Tegevused, mille eesmärk on toetada arendamist on järgmised:

- Riikidevaheline heade tavade vahetamine;
- Kaasaegne kirjandusülevaale, sh riigisisene ja EU kirjandus;
- Prokuröride, luureteenistuse ekspertide ja teiste sidusrühmade kaasamine olemasolevate teadmiste ja kogemuste kasutamiseks;
- Koolitusvajaduse kohta info kogumine kriminaalhooldusametnikelt, praktikutel ja islami kogukondade esindajatelt; ja
- Nende, kes on islamiäärmuslastega liitunud, elulugude kogumine, et vastunarratiive välja töötada.

Need tegevused, kui neid teha koostööd kõikide partneritega, viisid meid ühise õppekavani (vt Osa 3.b. all), mille valmimisse kõik partnerid panustasid ja töötasid koos ekspertidega, et testida igas partnerriigis kui ka CEPOLis (Roomas). Tagasiside testkoolitustelt viis paranduste

tegemise ning viimase versiooni valmimiseni. Nüüdseks on õppekava kättesaadav ja kasutatav EU liikmesriikides.

Õppekava arendamisel tuli partneritel (vt osa 2.a all), konsulteerida islami valdkonna ekspertidega ja arendada materjal, mis ei anna tõlgendamisruumi, vaid pigem püüab pakkuda stiimuleid ja kultuurilisi argumente, mis võtavad arvesse islami rikkust seoses kirjalike tekstide, kujutiste, terminoloogia ja sisuga.

3. Õppematerjalid

a) Eesmärgid ja väljakutsed, mida kohati õppekava arendamisel

Eesmärgid

MATESi eesmärk on võidelda radikaliseerumise ja terrorismi vastu, vaadates õigussüsteemi kui avatud ja mitmetahulist konteksti, mis suudab algatada koostööd teiste osalejatega ja kaasata kodanikuühiskonna liikmeid, sealhulgas mõõduka islami esindajaid. Tegevus hõlmab koolitusmaterjalide väljatöötamist mitut asutust hõlmava ja mitme erineva valdkonna koostöö jaoks. Koolitusmaterjalid hõlmavad väljumisstrateegiaid, eraldamise programme, asutustevahelist koostööd ja vastunarratiive.

Täpsemalt, MATES üritas pakkuda õigusvaldkonna praktikute jaoks võimalust:

- Osaleda asutustevaheliste rehabilitatsiooniprogrammide loomisel;
- Teha koostööd kohalike kogukondadega tagamaks programmi edu ning radikaliseeritud noorte taasühiskonnastamine;
- Desensibiliseerida radikaliseeritud noori kasutades vastunarratiive ja toetada nende sotsiaalset taasühiskonnastamist;
- Aidata vähendada ja ennetada riski, et noored osalevad terroristlikes organisatsioonides või toetavad terrorismi; ja
- Jälgida online tegevusi.

Väljakutsed

Peamised väljakutsed seotuvad islami radikaliseerumisele keskendumisega: The primary challenges encountered relate to the choice of focusing on Islamic radicalization in response to which three primary challenges emerged:

- Vaade, et teised radikaliseerunud liikumised tekitavad probleeme teatud alal/riigis (nt paremäärmuslased).
- Hirm suurendada eelarvamusi või sildistamist, pöörates sellele küsimusele rohkem tähelepanu, eriti moslemitele keskendudes.

- Kartus erinevate lähenemiste sobivuse kohta (mida defineerivad kultuurilised või religioossed tegurid) sekkumaks justiitsüsteemis.
- Kartus mõõduka islami osalemise kohta sekkumisvõrgustikus, mis tuleneb:
 - Puuduvad tõendid, et mõõdukad (mitte äärmuslikud) Imaamid omavad kergemat ligipääsu radikaliseeritud indiviididele,
 - Tendents, et radikaliseeritud indiviidid vaatavad mõõdukaid Imaame kui vaenlaseid,
 - Radikaliseerimise protsessidest, kus religioon mängib vähe rolli (noored radikaliseeritud indiviidid omavad sageli pealiskaudseid teadmisi islamist).
- Raskused vastunarratiivide arendamisel on seotud raskustega:
 - Enda asetamine debatti, kus on olulised religioossed/teoloogilised elemendid ja
 - noorte poolt esilekerkinud raskused ja probleemid, mis viisid radikaliseerumiseni ei pruugi vastata ühisele lähenemisviisile.
- Raskused islamiteemaliste piltidega kokkupuutel, märgistamine (eriti Salafiti ja Wahabiti liikumised) ja sisu nagu nt Sufi liikumise nimetamine mõõdukate islami väärtustega liikumiseks.

4. Ühine õppekava

Ühise õppekava eesmärk on töötada välja moodulid ja kursused, mis ühtiksid Euroopa tasandil. Õppekava arengut iseloomustavad järgmised sammud: koolitusvajaduste analüüs; eesmärkide sõnastamine; sisu valimine ja korraldamine; õppekogemuste (meetodite) valimine ja korraldamine ning hindamismenetluste kindlaksmääramine.

MATESi ühised õppekavad kuuluvad sellesse üldisesse raamistikku ja on suunatud kriminaalhooldusametnikele jm-le noorte õigusrikkujatega töötavatele inimestele.

Õppekava on testitud nii riiklikult kui erinevate kriminaalhooldusametnike jm spetsialistidega.

5. Didaktilise osa teemad ja kursuse struktuur

Ühine õppekava koosneb viiest didaktilisest osast, millest iga adresseerib eraldiseisvat probleemi. Kuigi need on mõeldud järjest õppimiseks, saab iga eraldiseisvat osa ka eraldi kasutada. Osad sisaldavad:

- OSA 1: Väljumisstrateegiad (radikaliseerumisest väljumiseks)
- OSA 2: Organisatsioonide vaheline lähenemine: koordineeritud strateegiad radikaliseerumisest eraldumiseks kriminaalhoolduse ajal
- OSA 3: Eetilised küsimused – Tööalane eetika ja deradikaliseerimise programmid
- OSA 4: Vägivaldse ekstremismi vastane võitlus – Džihadistlik radikaliseerumine
- OSA 5: Noorte dzihadistide radikaliseerumine.

Iga didaktiline osa sisaldab osa ülevaadet, teemakohaseid osasid (vt all) koos kokkuvõttega, mis sisaldab ka mõtisklusi. Osa lõpeb küsimustega, et mõtiskleda ja arutada.

Täpsemalt sisaldavad osad järgnevat:

- OSA 1: Väljumisstrateegiad – Deradikaliseerimise ja eraldamise programmide erisusi, praeguseid EU programme, tagasilanguse ennetamist, sotsiaalset integratsiooni ja sotsiaalset eluviisi.
- OSA 2: Organisatsioonide vaheline lähenemine – vangla ja kriminaalhoolduse stsenaariumid, võtmeelemendid ja tegurid asutustevahelises koostöös kriminaalhooldusaluste deradikaliseerimiseks.
- OSA 3 Eetilised küsimused– Eetilise lähenemise olulisus deradikaliseerimisel, võimalikud konfliktid isiklike õiguste ja avalike õiguste vahel, eetiliste reeglite ja deradikaliseerimise tegevuste harmoniseerimine, kuidas ehitada üles usaldust ja hoida usaldussuhet.
- OSA 4: Vägivaldse ekstremismi vastane võitlus – Islami radikalism ja narratiivid, terroristi narratiiv, meedia kasutamine terroristliku sisu levitamiseks, propaganda, võtmeisikud ja inspireerivad figuurid, vaiksuse reformi liikumine.
- OSA 5: Noorte džihadistide radikaliseerumise osa on lisaosa, mis katab järgnevat: sugu ja rass, psühhopatoloogia ja isiksus, radikaliseerumise trajektoorid, üks-ühele narratiivi strateegiad.
- Osad 1 kuni 4 on olemas kõikides partnerkeeltes (itaalia, saksa, eesti, sloveenia, portugali, hispaania) ning inglise. Osa 5 on saadaval ainult inglise keeles, sest see on nõ lisamaterjal, mis on mõeldud neile, kes soovivad põhjalikult süveneda temasse.

Joonis 1: Ühise õppekava didaktilised osad

